

FOLYÓIRAT
A PERENKIVÜLI TÖRVÉNYKEZÉS
ÉS A KÖZJEGYZŐI GYAKORLAT SZÁMÁRA.

A MAGYARORSZÁGI KIRÁLYI KÖZJEGYZŐK KÖZLÖNYE.

Szerkeszti Dr. Charmant Oszkár, fiunei kir. közjegyző.

KIADJA A MAGYARORSZÁGI KIRÁLYI KÖZJEGYZŐK ORSZÁGOS EGYESÜLETE.

Előfizetési ár: egész évre 5 frt, fél évre 3 frt.	Megjelenik havonként egyszer.	Szerkesztőség és kiadóhivatal: Fiume, Riva Szápáry 8.
--	----------------------------------	--

TARTALOM: Közjegyzői szaktanács. — A kir. adományozásból egyházi javadalmat élvező főpapok javadalma átvételénél közreműködő kir. közjegyzők díjazásáról. — Az új osztrák kartell-törvény. — A közjegyzői hatáskör módosítása. — Vegyesek.

KÖZJEGYZŐI SZAKTANÁCS.

A közelmúltban rövid időközökben négyszer vett az Igazságügyi Ministerium alkalmat magának arra, hogy a közjegyzői ügyködés terére tartozó kérdésekben nyilatkozzék. Mind a négyszer olyan kérdésekről volt szó, melyekre nézve a törvény határozott, illetve részletes intézkedéseket nem tartalmaz.

S mind a négyszer az Igazságügyi Ministerium a törvényt úgy értelmezte, illetve értelmezése segélyével a kérdést oly módon döntötte el, mely az egész közjegyzői karnak fölfogásával és több mint húsz éves gyakorlatával homlokegyenest ellenkezik.

Nem a felvetett kérdések érdemével, illetőleg annak megvitatásával akarunk most már foglalkozni: kinek a részén van az igazság? ez e füzetek előző számaiban bőven megtörtént. Egy más megfontolásra indít az érintett tény, mely annál különösebbnek tűnik, minél inkább elmélkedünk fölötte.

Ha az a diametralis ellentét két egyaránt hivatott és szakavatott tényező fölfogása közt csak egy-két esetben, egyebek közt elvéteve jelentkezett volna, úgy nem volna utóvégre okunk csodálkozni vagy nyugtalankodni miatta. Hanem az esetek száma, egymásutánja, azonos jellege gondolkozóba ejt s önkénytelenül az ellentét egy mélyebben fekvő közös indító okának keresésére kész.

Egyet ki kell zárnunk, hogy t. i. az Igazságügyministeriumot

a systematikus hibáztatás szelleme vezérelné. Sokkal nagyobb tisztelettel viseltetünk iránta és sokkal inkább ismerjük azokat, kiknek egyénisége e szellemben kifejezésre jut, semhogy az ilyen föltevésnek helyt adhatnánk. A ministerium objectivitásáról pedig csakugy meg vagyunk győződve, mint arról, hogy az eléje terjesztett kérdéseket a legalaposabb tanulmány és körültekintés és az érvényben levő joganyag legteljesebb ismeretével szokta eldönteni.

Mi lehet tehát az oka a ministerium és a közjegyzői kar fölfogása közt mutatkozó éles ellentétnek?

Mert hiszen a közjegyzői karról sem fogja senki föltehetni, hogy a maga tudományát nem érti, szakmáját nem ismeri!

Két okát látjuk mi.

Az egyiket és főt abban, hogy administratív hatóság már természete szerint alkalmatlan arra, hogy törvényt magyarázzon. Így van ez mindenütt és így volt mindig. Annál alkalmatlanabb, minél tökéletesebb a maga köreiben.

Az administratióknak lelke a felelősség és függetenség. A törvényt magyarázat első föltétele pedig a felelősségnélküliség és függetlenség. Felelőssége tudatában a hivatalnok, még a legfőbb is, minden kétes esetben ahhoz a magyarázathoz fog hajlani, melylyel felelősségét a legkevésbé terheli. Függettsége folytán pedig, ha törvényt magyaráz, mindig a megszorító magyarázatot fogja kedvelni, azt, mely a köznek jogából legkevesebbet ad fel, az egyéni cselekvés körét a köz rovására legkevésbé tágítja. Mert a hivatalnok az állam szolgája és érdekeinek képviselője. Az állam pedig a jogok és kiváltságok megosztása dolgában nem pártatlan áll a polgárok felett, hanem maga is érdekelt fél, a mennyiben magát minden jog és hatóság forrásának tekinti s így az egyéni jogkörök határvonalainak minden megmozdításában a saját területe megváltozásának kérdését látja főnforogni.

De az egyéni jogkörök vitás határvonala nem mindig közvetlenül az állami jogosítványok szomszédságába esik. Megesik, hogy az egyéni szabadságok köre testületek vagy nem állami hatóságok jogkörébe látszik beleütközni. Ilyenkor az állam ugyancsak inkább az utóbbiak részére szokott hajlani, mivel ezek, még ha nem is egyenesen tőle származtatják hatóságukat, a tekintély elvénél fogva vele rokonok.

Mikor az egyik ministeri leirat arra utasítja a kamarákat, hogy jövőben a közjegyzők állandó és rendszerinti helyetteseinek esetenkénti helyettesítése alkalmával minden egyes esetben követeljék meg, hogy az egyes közjegyzők a helyettesítés beálltát ne csak jelentsék, hanem azt kérvényezzék, akkor kétségkívül a közjegyzők egy igen nevezetes jogának megszorításáról van szó és pedig nem az állam, hanem egy autonom hatóság javára. Ennek dacára merjük állítani, hogy a kérdést állami hivatalnok soha másképp eldönteni nem fogja, mint az ez esetben eldöntve lett. Hasonlólag és még sokkal inkább, mikor kérdés merül fel aziránt, hogy a hivatalos járatban távollevő közjegyzőt helyettesítheti-e a járásbíró, vagy nem, ha csak a törvény határozottan nem mondja, az állam igazgató közegei előre bizonyosnak vehető, hogy igent fognak mondani. Olyan pszichikai mozzanatok vannak itt befolyással az egyén okoskodására, melyekről az magának a legtöbb esetben számot sem ad, melyek azonban, dacára, hogy sokszor meghamisítják az objectivitását, nem mondhatni, hogy ne volnának becsületére neki, vagy inkább magának az emberi természetnek, mivel határozottan altruistikus eredetűek.

Kevésbé magas ethikai színvonalon áll az a motívum, mely a felelősségtől való félelemből ered. Ha a törvény nem mondja ki határozottan, hogy a közjegyző a végrendeletet kihirdetés végett nem tartozik személyesen a járásbíróhoz elvinni, valamint, ha kifejezetten föl nem menti azon kötelezettség alól, hogy a házassági szerződésre lépő kiskorút a gyámi törvény 113. szakaszára figyelmeztesse, úgy nem lesz ember, *a ki felelősséggel tartozván döntéseért*, nem a szigorúbb, megszorítóbb értelemben fogja dönteni. Felállítson egy szabályt, mely, ha esetleg téves, beláthatatlan számú és következes törvénytelenységnek lehet okozója? Ne inkább egy másikat, mely, ha esetleg nem is fekszik a törvény intencióiban, de a jogrend biztosítékait egygyel szaporítja: az egyén jogkörét megszorítja, de a köznek érdekkörét megerősíti?

Nem kicsinyeljük ezért legkevésbé sem az objectiv mozzanatok befolyását s föltétlen megengedjük, hogy lehetnek kérdések, melyeket tisztán a tárgyi körülmények mérlegelése alapján dönt el a hivatalnok is. Mikor a törvény intenciója kézzel fogható, a megoldás kényszerítő, háttérbe lépnek a subjec-

tív mozzanatok, egyeduralkodó marad az igazságszeretet. Ez utóbbi egyáltalán kérdésbe sem jöhet. A ki ismeri az erkölcsi és értelmi folyamatok kölcsönhatását, igazat fog nekünk adni abban, hogy abszolút meggyőződés még kevésbé létezik, mint abszolút igazság. Mindennapos dolog, hogy ugyanegy kérdésben két ellentétes meggyőződés áll egymással szemben. Még azt sem lehet mindig mondani, hogy egyikük okvetlen téves, az pedig nagyon sokszor megesik, hogy mind a kettő egyaránt jóhiszemű. Kizárom a tárgyban való tévedést, nem egyéb ez, mint a subjectív mozzanatok befolyása az okoskodás valamelyik tényezőjére.

Ha már most a tárgyi mozzanatok azonossága oly kevésbé biztosítja két ítélet egyformaságát, úgy kézzel fogható, hogy még sokkal nagyobb lesz köztük a divergentia, mihelyt a két fél nem is áll azonos tárgyi alapon. S ez az eset forog fönn a ministerium és a közjegyzői kar felfogása közt mutatkozó éles ellentétnél is; legalább ebben véljük találni második okát ennek az ellentétnek.

A ministerium ugyanis a fölvetett kérdések eldöntésénél egyes-egyedül a positiv törvényt vette alapul. Egyiknél — igaz — a törvény intenióit megvilágítandó, annak előzményeire is kitért. Ez a módszer lehet szigorúan tudományos, de mindenesetre nem kielégítő. Azt hisszük, nagyon ráillik e tudományra a felelet, a mit Romeo az őt vigasztaló remetének a philosophia értékéről adott. Különben, nézetünk szerint, még a tudományos voltához is szó fér. Mikor a ministerium a közjegyző abbéli kötelességét bizonyítandó, hogy a végrendeletet kihirdetés végett személyesen tartozik a járásbirónál bemutatni, arra hivatkozik, hogy a törvény tüzetesen megjelöli azokat a teendőket, melyek a közjegyzői jelöltre bízhatók s azzal érvel, hogy ezek közt a végrendelet bemutatása felsorolva nincsen: akkor nemcsak abba a hibába esik, hogy az egyetlen jogforrást, melyre ügyet vet, elégtelenül magyarázza. Ebbeli hibáját teljesen bebizonyította egyik kartársunk (a januári füzetben), utalván egyebek közt arra, hogy a ministeri leirat okoskodása szerint a közjegyzőnek még a könyvek vezetését, az okiratok és másolatok írását, sőt a kezelési teendők legegyszerűbbikét sem volna szabad segédeire bízni. Hanem van annak a módszernek egy másik hibája is, mely abban áll, hogy csakis arra

az egy szakaszra, illetve kizárólag a törvényre, mint egyedüli forrásra tekint és a szokást — a főnforgó esetben usus forensis, — melynek legalább törvénytöltő szereppel minden kétségen felül áll magánjogunkban jogforrási jelentősége, egészen figyelmen kívül hagyja.

Már pedig, ha valahol, úgy a közjegyzői ügyködés kérdéseiben nem lehet a szokást, a mint az immár közel két közjegyzői nemzedék gazdag tapasztalataiból, avatott, intelligens együttműködéséből leszűrődött, ignorálni. A közjegyzői törvény, mikor készült, semmiféle jogi hagyományra, semmiféle előzetes fejleményre nem támaszkodott. A jogalkotásnak igen gyarló módja ez. Egy esetben van értelme és jogosultsága: a receptiónál. A bevett jog nincs híján annak, a mi nélkül jó jog el nem lehet, hogy t. i. multja legyen. Baj, hogy multja nem a miénk is, több mint egy irányban; de az a jog, melynek egyáltalán nincs multja, mindenek között a legbajosabb. Olyan, mint a dadogó gyermek, a kit magunknak kell pólyáznunk. A közjegyzői törvény pedig még csak nem is recipiált törvény. Úgy van kivéve egyik része az egyik, másika a másik külföldi törvényből, akár egy szobor, melynek minden tagja más mű szerint van mintázva; nincs egy részlete, mely eredeti volna, egésze mégis semmi ismertre nem hasonlít; helylyelközzel lehet tökéletes, mindenestül együtt egy nagy gyarlóságban szenved, abban, hogy nincs meg benne minden alkotás első föltétele, a lélek. Ezzel a szakadozott, össze nem forrt, nem eleven tőn nőtt törvénytől szemben, melynek összeállítása csakis önkényes, íróasztalon szült eszméhez alkalmazkodó lehetett, intézkedéseinek pedig egyike sem volt még kipróbálva: a gyakorlatnak az volt a hivatása, hogy réseit kitöltse, találmára egymáshoz illesztett részleteit összeforaszsa, az egészbe pedig belelehelje azt az éltető erőt, mely belőle eredeténél fogva szükségkép hiányzott. A gyakorlatnak tehát ezzel a törvénytől szemben a rendesnél sokkal nagyobb volt a hivatása. És ezért a gyakorlat tekintetbe vételének mellőzését akkor, mikor a közjegyzői ügyködés egy kétes kérdésének eldöntéséről van szó, még nagyobb hibának kell tartanunk, mint a hogy általában hibás dolognak tartjuk a törvényt magyarázás iskolaszabályainak merev alkalmazását ma, midőn felfogásaink a jog és törvény közti viszony tárgyában alaposan megváltoztak. Mondjuk tehát,

hogy erre a gyakorlatra, mely a közjegyzői törvényt kiegészítette és fejlesztette, mely időtartamánál, általánosságánál és egyöntetőségénél fogva kétségkívül szokásjogi jelentőséggel bír, a ministerium a fenforgott kérdések eldöntésénél — talán elvből — ügyet nem vetett; holott a közjegyzői kar, magától értendő, ezen és minden egyéb felmerülő kérdés eldöntésében ettől a vérvé vált gyakorlattól eltekinteni nem is tud, a mi aztán egyedül is érthetővé teszi a kettejük felfogása közti eltéréseket.

Sok tanulságosat lehetne elmondani erről a gyakorlatról, mely a közjegyzőségnek hazánkban második megalapítója lett. Senki által nem irányítva, eltalálta az igazi utat az intézmény szabadelvű fejlesztése felé, mindig a köznek, a jogszolgáltatásnak érdekét tartva szeme előtt, nem az önző karérdeket, mint azt avatlan ítélő hajlandó lehetne tán föltételezni. Számos esetre mutathatunk rá, melyekben ez a gyakorlat a kar érdekével egyenesen ellentett irányban érvényesítette magát. Csak a helyettesítés kérdésére emlékeztetünk, melynél a gyakorlat adta meg a «távollét» szónak ismert szűkebb értelmezését, holott maga a ministerium eredetileg, mint azt 37,910/94. számú leirata tanúsítja, a hivatalos járat által okozott távollétet is hajlandó volt belemagyarázni. A közjegyzői ügyködés tárgyában fejlett gyakorlat fényes igazolása az önkormányzati elvnek, szem előtt tartva, hogy a gyakorlat éltető s egyúttal ellenőrző elemét a közjegyzői kamarákban kell keresnünk. Jelentőségéről a legmegfelelőbb képet akkor nyernők, ha megkísérlenők az ügyködés egyes ágai szerint lefejtteni a törvényről azt, a mit szakaszainak szövevényére a gyakorlat ráhímozott. Akkor látnók, mennyi része van a gyakorlatnak a mai közjegyzőségben. Ez egyúttal megnyugtathatna az olynemű felfogás lehetetlen, illetve kizárt volta iránt is, mely esetleg ettől a gyakorlattól, mint a közjegyzői ügyködés kérdéseinek eldöntésében lényeges tényezőtől, az elismerést megtagadni akarná. Egy felfogás, mely különben már magánjogunknak a szokásjogot tekintő alapelveinél fogva sem állhatna meg.

Nem hiszszük, hogy a ministerium ilyenforma elvi alapon állana. S azért nem is látunk nehézséget egy olyan módozat megtalálásában, mely az idáig előfordultakhoz hasonló ellentétek felmerülését jövődöben kizárná. Ha a ministerium, mielőtt

egy, foruma elé kerülő kérdések megítélésébe bocsátkozik, meghallgatná egy a gyakorlat terén működő férfiakból alakított tanácsnak véleményét, meg volna nyerve a tárgyi alap azonossága s azzal a legtöbb esetben, azt hiszszük, ki volna zárva, hogy a közjegyzői karnak és a ministeriumnak felfogása közt közjegyzői kérdésekben lényeges eltérés mutatkozzék. Olyan esetekben pedig, mikor az mégis előfordulna, nem többé meddő ellentmondások állanának egymással szemben, hanem eltérő nézetek, melyek, hogy ugyanegy uton keletkeztek, lehetséges volna közösen visszamenni az eredetükre, felkeresni a pontot, melyen az egyik hibázott s ily módon tisztázni a felfogásokat, kiküszöbölni a tévedéseket, intézményünknek s a jogszolgáltatásnak is legnagyobb előnyére.

Hogy az igazságügyministerium épenséggel nem zárkózna el a közjegyzői kérdéseknek illetően elintézése elől, arra bizonyosságot látunk abban, hogy az imént fölmerült vitás kérdések egyikében, tudtunkkal, tényleg bekérte véleményét egy kamarának. Persze, a vélemény, melyet ettől kapott, nem alkalmas arra, hogy javaslatunkat támogassa. A rossz véletlen ügy akarta, hogy épen abban az egy esetben oly kérdésről volt szó, melyben az illető kamara gyakorlatával egyedül áll. Azt hiszszük, nincs is más kérdés ezen az egyen kívül, melyben egy kamara a többitől eltérő gyakorlatot követne. A ministerium változtatás nélkül elfogadta ennek a kamarának véleményét, a mi mindenképp csak növelheti tiszteletünket iránta, illetve megerősítheti véleményünket, melyben különben sem voltunk ingadozók, hogy a ministerium az eléje kerülő szakkérdések eldöntésében a legteljesebb objectivitással jár el. E példa azonban útmutatásul szolgálhat arra, hogy a javaslatba hozott közjegyzői szaktanács összeállításában mire kell esetleg tekintettel lenni. Szükséges, ha majd csakugyan szóba kerül, hogy abban a vidéki közjegyzők megfelelően képviselve legyenek. Mert, ha van eltérés a közjegyzők gyakorlata közt — ismételjük, hogy azon az egyen, a helyettesítés kérvényezése vagy egyszerű bejelentésére vonatkozó kérdésen kívül most nem ismerünk — akkor az eltérés a fővárosi és vidéki viszonyok nagymértvű különbözőségében találja okát.

Ha a közjegyzői szaktanács, mint véleményező és indítványozó testület, minden közjegyzőségre vonatkozó szervezeti,

törvényhozási és gyakorlati kérdésekben előbb is nem volna már létesíthető, úgy legalább a revisio esetére és idejére állítjuk oda, mint egyikét a közjegyzői kar figyelembeveendő postulatumának.

A kir. adományozásból egyházi javadalmat élvező főpapok javadalma átvételénél közreműködő királyi közjegyzők díjazásáról.

Az igazságügyi, vallás- és közoktatásügyi Ministereknek a királyi adományozásból egyházi javadalmat élvező főpapok hagyatéki ügyeiben követendő eljárás tárgyában 13249/1883. szám alatt kiadott szabályrendelet 16. §-a 2-ik pontjának utolsó bekezdése szerint: «a főpapok javadalma átvételénél közreműködő kir. közjegyzőt, — habár eljárásának tárgyát csak a tanusítás és nem leltározás képezi — az 1880:LI. t.-cz. 22. §-ában meghatározott díj illeti, melyet az időközi jövedelmek és az örökösök közösen viselnek».

A ministeri rendeletnek ezen intézkedése teljesen határozott és világos. Az 1880:LI. t.-cz. 22. §-a azonban jelenleg már nincsen érvényben, mert azt az 1886:VII. t.-cz. 32. §-a, illetve az 1894:XVI. t.-cz. 117. §-ának rendelkezései megváltoztatták. Mivel pedig az 1886:VII. t.-cz. 33. §-ának végszavai szerint: «A 32. §-nak intézkedése következtében az 1880:LI. t.-cz. 22. §-a hatályát veszti», és az 1894:XVI. t.-cz. 128. §-a szerint az ezen törvénnyel ellenkező törvények elvesztik hatályukat, és hatályukat veszti különösen az 5-ik pont szerint «az 1886:VII. t.-cz. 30—33. §§-ai, még pedig minden külön fentartás, vagy az idézett ministeri rendeletre vonatkozólag külön kivétel megállapítása nélkül» — immár kétségtelen, hogy a főpapok javadalma átvételénél közreműködő kir. közjegyzőt ebbeli közreműködéseért ma az 1894:XVI. t.-cz. 117. §-ában megállapított díjazás illeti meg.

A 13249/1883. számú ministeri szabályrendelet 19. §-a értelmében: «Az összeírás, illetőleg leltározás (a miből ugyanis a javadalom átvétele áll) tárgyát az elhunyt főpap által élvezett javadalomhoz tartozó összes ingatlanok és azokon található ingóságok képezik»; a miből következik, hogy a díjösszeg nagysága kiszámításának alapját az egész javadalomnak értéke képezi

az 1894:XVI. t.-cz. 117. §-ában megállapított elveknek megfelelőleg s hogy ezen díjnak összege 2000 koronánál több nem lehet. Mivel pedig ugyanezen szakasz utolsóelőtti bekezdése szerint: «Az összeírás s illetőleg a leltározás mindig a helyszínén teljesítendő», a közreműködő kir. közjegyzőt, a mennyiben nem a közjegyző, vagy a területéhez tartozó járásbiróságok székhelyén történik az átvétel és a javadalom értéke csak 40,000 koronáig terjed, az 1894:XVI. t.-cz. 117. §-ának II. pontjában megállapított díjak illetik meg.

A főpapok javadalmának átvételénél azonban a leltárban a javadalomhoz tartozó ingatlanok becsértéke nem tüntetetik ki s csakis a tényleges és az előbb létezett állapot közötti különbözeti értékemelkedés vagy csökkenés vétetik fel számszerinti összegben s így a javadalmi ingatlanok becsértéke a díjszámítás szempontjából az 1894:XVI. t.-cz. 42. §-ának 2-ik bekezdésében foglalt rendelkezéshez képest az 1881:LX. t.-cz. 148. §-ának első bekezdése szerint állapítandó meg, vagyis szülőknél és házosztályadó alatt álló ingatlanoknál az évi államadó 200-szoros összegében és földadó alá eső más ingatlanoknál az évi államadó 100-szoros összegében állapítandó meg. A kir. közjegyzőnek tehát díjfelszámításánál az ingatlanok adókimutatásait be kell szereznie és ez alapon a fentiek szerint azok becsértékét igazolni.

Mint látjuk, a főpapi javadalmak átvételénél közreműködő kir. közjegyző díjazásának megállapítása mi nehézségbe sem ütközik, ha az eljárásnál csak egy kir. közjegyző működött közre. Másként áll azonban a dolog, ha egy főpapi javadalom átvételénél több kir. közjegyző működik közre.

A 13249/1883. számú ministeri szabályrendelet 16. §-ának 2. pontja szerint ugyanis a ministeri biztos: «a székhelyre illetékes kir. járásbiróság vezetőjét megkeresi, hogy a kiküldetésében végzendő tények bizonyítására az eljárás színhelyére a kir. közjegyzőt kiküldje», továbbá «ha a főpapi javadalom több közjegyző területére terjed ki, a ministeri biztos, a fentebb írt célból, mindig a terület szerint illetékes kir. járásbiróságot keresi meg». Ebből következik, hogy, ha a főpapi javadalom több közjegyző területére terjed ki, a terület szerint illetékes kir. közjegyzők mind kiküldendők és közre fognak működni. Már most az a kérdés, hogy az esetben, ha több közjegyző működik közre

ugyanazon főpapi javadalom átvételénél, azok miképen fognak díjaztatni, vajjon mindegyik azon érték után kapja-e az 1894: XVI. t.-cz. 117. §-ában megállapított díjat, a mely értékeknek átvételénél jelen volt, avagy a közjegyzők az egész javadalom becsértéke után számítandó díjban fognak-e aránylagosan osztozkodni?

Ezen kérdés helyes megoldása gyakorlati fontossággal is bír. Egyik nemrég elhalt megyés püspök javadalmának átvétele alkalmával, mivel a javadalom három közjegyző területére terjedt ki, három kir. közjegyző működött közre. Ezen főpapi javadalom értéke több millió koronát képvisel, úgy hogy két közjegyző mintegy 2 millió korona értékű és a harmadik ezenfelül még mintegy 200,000 korona értékű javadalom átvételének tanúsításában vett részt. Az adott esetben tehát, ha a három közjegyző közül mindegyik azon érték után nyerend díjazást, a mely értékek átvételénél közreműködött, úgy két közjegyző egyenként 2000 korona és a harmadik 272 korona, vagyis együttesen 4272 korona díjazást igényelnének, míg ellenesetben mindhárman csak 2000 koronában osztoznának aránylagosan.

A 13249/1883. számú ministeri szabályrendelet ezen kérdés megoldására nézve határozott intézkedést nem tartalmaz, de mivel 16. §-a 2. pontjának harmadik bekezdése azt mondja, hogy ezen eljárásnál a közjegyzőt (s nem közjegyzőket) az 1880: LI. t.-cz. 22. §-ában meghatározott díj illeti, ebből azt lehetne következtetni, hogy minden közjegyző a közreműködésével leltározott becsérték után jogosított díját felszámítani. Azonban nézetem szerint ezen következtetés nem helyes, hanem ellenkezőleg áll a dolog, a mennyiben az esetben, ha több közjegyző teljesíti azt, a mit rendszerint egy közjegyző végez, úgy nem a díjazás emelkedik, hanem a különben egy közjegyzőnek járó díj osztatik meg a közreműködött közjegyzők között. Ezen nézetemet támogatja azon körülmény is, hogy a ministeri rendelet kimondja azt, hogy ezen eljárásnál az 1880: LI. t.-cz. 22. §-ában meghatározott díj illeti. Mivel azonban az 1880: LI. t.-cz. 22. §-a hatályon kívül helyezett s a ministeri szabályrendelet a kérdés megoldására kellő támpontot nem nyújt, nézetem szerint a jelenleg a díjszámítás alapjául szolgáló 1894: XVI. törvénycikk határozmányai szerint lehet csak ezen kérdést helyesen megoldani. Ezen törvénycikk 117. §-a értelmében a díjszámításnak

alapja a hagyatéki vagyonnak a terhek levonása nélküli értéke, vagyis a díj a hagyatékok összértéke után számítandó (a mely elvet különben már az 1880: LI. t.-cz. 22. §-a is kimondotta) és a 120. §. szerint, ha a folytatólagos, vagy póttárgyalást más, mint az eredetileg megbízott közjegyző teljesíti, a díjátalányt a bíróság a körülményekhez képest aránylagosan osztja meg az eljáró közjegyző között. Ezen határozmányokat irányadóul elfogadva azon végeredményre jutunk, hogy a főpapok javadalmának átvételénél a közjegyzői díj a javadalom összértéke után jár, mely, ha több közjegyző működött közre, azok között aránylagosan elosztandó.

Nézetem szerint tehát, melyet azonban irányadónak tekinteni az általam felhozott gyakorlati esetre nézve nem kívánok, az előadott esetben per analogiam a közjegyzői díj az elhalt megyés püspök javadalmának összértéke után számítandó, vagyis az, tekintve, hogy az érték több millió koronát meghalad, a megengedett legnagyobb díjban, vagyis 2000 koronában volna megállapítandó, mely összegben a három közbenjárt kir. közjegyző a közbenjárásuk mellett leltározott értékek arányában fogna osztozni.

Igaz, hogy ezen magyarázat a kir. közjegyzőkre nézve hátrányos, de nézetem szerint igazságos, mert a díjazást viselő javadalmak időközi jövedelmei és az örökösök nem terhelhetők meg nagyobb díjak viselésével azért, mivel az átvételnél kívülök álló ok miatt több közjegyzőnek kell közreműködni.

Dr. Zöld Sándor, ügyvéd.

Az új osztrák kartell-törvény.

Az osztrák pénzügyministerium e hó elején a fogyasztási cikkekre vonatkozó kartellek megrendszabályozását célzó törvényjavaslatot terjesztett a képviselőház elé, mely, gazdasági jelentőségétől eltekintve, bennünket közjegyzőket annyiból érdekelhet különösebben, mert a kartellek létesítése körüli óvórendszabályok egyikéül a kartell-szerződések közjegyzői felvételét kötelezőleg előírja s így az okirati kényszernek egy egészen új esetét állapítja meg. Ez annál érdekesebb, mivel első példáját mutatja annak, hogy a közjegyzői intézmény által nyújtott előnyök nemcsak a szoros értelemben vett jogi forgalom határain belül,

hanem a gazdasági élet céljaihoz alkalmazkodólag is igénybe vehetők.

A törvénynek célját a javaslat első szakasza írja körül. E szerint: ha önálló vállalkozók abból a célból egyesülnek, hogy kölcsönös eljárás útján főképen a szabad versenynek közös értelemmel korlátozása vagy megszüntetése által olyan fogyasztási tárgyaknak termelési-, ár- vagy fogyasztási viszonyait befolyásolják, melyek, mint a cukor, pálinka, sör, kőolaj, só, az ipari termeléssel szorosan összefüggő fogyasztási adónak vannak alávetve, akkor az ilyen szövetkezések (kartellek) az állami felügyeletnek vannak a jelen törvény értelmében alávetve. Ugyanez az állami felügyelet gyakorlandó két vagy több belföldi kartellnek, valamint belföldi és külföldi hasonló egyesületek szövetkezése esetében.

Az ilyen kartell a javaslat 2. szakasza értelmében érvényességéhez szabályzatát közjegyző előtt köteles megállapítani. Ebből a szabályzatból a kartellre vonatkozó összes megállapodások kell, hogy kitünjenek, így jelesen: 1. a kartell célja és eszközei; 2. a foglalkozási ág és a kartellbe lépett üzemek száma, czége és terjedelme; 3. a tagok jogai és kötelességei, a megállapított bírságok és egyéb a tagok által nyújtandó biztosítékok; 4. a kartell székhelye; ha pedig székhelye a külföldön van, úgy a belföldi üzletvezetőség vagy képviselőség megnevezendő; 5. az üzletvezetés és igazgatás lényeges vonásaikban; 6. a kifelé való képviselőség; 7. az idő, melyre a kartell megkötött; 8. netáni megállapodások a kartellből származó vitás kérdések eldöntése tárgyában. A kartell szabályzatának minden megváltoztatása, jelesen egyes tagok hozzálépése vagy kiválása, valamint a kartell fölhasználása is érvényesen csak közjegyző előtt történhetik.

A mi az állami felügyeletet illeti, ezt a javaslat igen behatóan contemplálja. Kötelességévé teszi mindenképp a szövetkezőknek, hogy a kartell legkésőbb nyolcz nap alatt a pénzügyminiszeriumnál bejelentsék. A közjegyzőnek magának is kötelességévé van téve, hogy a kartell-szabályzatot és annak minden módosítását öt hiteles másolatban ugyanoda felterjessze. A jelentés megtétele után 14 nap lefolyása előtt a kartell működését meg nem kezdheti. Bejelentendő különben nemcsak a kartell megalakulása, illetve a szabályzat módosításai, hanem minden egyes határozat is, melyet a kartell főnállása alatt az

árak, termelési mennyiségek és a beszerzési vagy fogyasztási viszonyok tárgyában hoz. A pénzügyminiszerium bármikor jogosítva van a kartell könyveibe, irományaiba, egyáltalán üzemébe betekinteni s a kartellben részes vállalkozóktól a kartell üzleti viszonyaira, valamint a szövetkezet kartellekhez való viszonyaikra nézve felvilágosításokat követelni. Jogosítva van továbbá a pénzügyminiszerium a kartell-határozatok foganatosítását megtiltani, ha ezeket alkalmasaknak látja arra, hogy az árakat a fogyasztó terhére, vagy a termelők kárára oly módon emeljék vagy csökkentsék, mely a főforgó gazdasági viszonyok által igazolva nem volna. A kartellbe szövetkezettek kötelesek a pénzügyminiszerium felhívására egészen 200,000 forintig terjedő biztosítékot letenni; ez az óvadék fedezetül szolgál a törvény által megállapított bírságpénzek tekintetében. Bírsággal sújtható egész 2000 forintig a kartell, illetve annak tagjai vagy képviselői is, ha a törvény által előírt bejelentéseket elmulasztják. A közjegyzőre is kiróható bírság abban az esetben, ha a kartell-szabályzat másolatainak fölterjesztése tárgyában reá rótt kötelezettségének meg nem felel. A törvény különben nemcsak rendbüntetés jellegével bíró bírságokat, hanem úgy pénzbüntetéssel, mint szabadságvesztéssel büntetendő vétségek eseteit is megállapítja, midőn valaki nem vétlen mulasztásból, hanem tudva szándékosan nem felel meg a törvény intézkedéseinek.

A pénzügyminiszerium felügyeleti jogának gyakorlása körül egy, felerészben államhivatalnokokból, felerészben szakférfiakból álló 12 tagú bizottság consultatív votumához van kötve, mely bizottságra magára az állami felügyelet gyakorlása is átruházható.

A törvény a már főnálló kartellekre is alkalmazást nyerend.

A közjegyzői hatáskör módosítása.

A közjegyzői hatáskör módosítása, azaz kiterjesztése tárgyában (mivel ez az igazi szempont, mely alatt mi közjegyzők a közjegyzői törvény revisióját contemplálni szeretjük) már tavalyi évfolyamunk májusi füzetében «Iránypontok» cím alatt oly kimerítően kifejeztük saját nézetünket, hogy szemben azzal a tervezettel, melyet a közjegyzői egyesület nagyérdemű és fárad-

hatatlan elnöke készített s melyet újabb átdolgozott alakjában utolsó füzetünkben közöltünk is, elég lesz annak ismétlésére szorítkoznunk, miszerint az idézett cikkben elfoglalt állásponttól és kifejezett nézetektől nem volt okunk azóta eltérni s így azokat a közjegyzői reform tekintetében mai nap is teljesen föntartjuk. Maga a tervezet is különben, bár első alakjához képest sokat változott, lényeges vonásaiban még mindig magán hordja az elsőnek hasonlatosságát, mely föntérintett cikkünkben a saját nézeteink kifejezésére készített. Így hát alig is volna okunk rá, hogy a vitát az újabb tervezettel szemben fölvegyük, ha az a nagyrabecsülés, a mivel szerzőjének egyénisége és munkássága iránt viseltetünk, nem sarkalna mégis néhány megjegyzésre, tudván főkép, hogy intentiója első sorban épen az, miszerint a kar érdeklődését folyton ébren tartsa eziránt a legfontosabb kérdés iránt s annak folytonos napirenden tartásával és megvitatásával a leghelyesebb eszmének — bármelyik táborból kerüljön is ki — végre érvényesítését biztosítsa.

A mi a kérdőpontokat illeti, azok bizonyára nem akarnak kimerítőek lenni. Egy, a közjegyzői gyakorlattal fáradhatatlanul és szeretettel foglalkozó elmének ötletei azok, a mint a törvény lapozgatása és a mindennapi irodai ügyködés folyamán önkénytelenül fölmerültek. A kérdések tehát nem felelnek meg valamely rendszernek, melyet föltevőjük a közjegyzői törvény reformja tárgyában alkotott. Ez mindenesetre megkönnyíti feladatát annak, a ki reájuk felelni óhajt. Mi a kérdések egy-némelyikét legszívesebben mellőzve látnók. Így azt, mely a magánmegbízások elfogadásának esetleges eltiltására vonatkozik. Az ilyen kérdésnek megvitatásából nem reméltünk semmi hasznot, ellenkezőleg, még az eszme fölvetését is veszélyesnek tartjuk. Más kérdéseket nem tartunk elég időszerűeknek arra, hogy vita tárgyát képezhessék. Így főképen azt a kérdést, hogy novelláris alakú tervezet készíttessék-e, vagy egységes munkálat? Egyetlen tervezet-e, vagy külön egy a hatáskörre, külön más a díjszabásra vonatkozó? Hogy egy nagyszabású, az egész közjegyzői tudományt és gyakorlatot felölelő reformtörvény, melytől az összes eddigi törvényeket és novellákat félretehennék, igen szép dolog volna, ki kételkednék azon? De vajjon az ilyen nagyszabású alkotások korát éljük-e? Van-e okunk annyi el-

bizakodásra, hogy mindjárt a legnagyobbat kívánjuk, a mi kívánható? Tán inkább úgy tetszik, hogy a szerénység iskoláján mentünk keresztül. Az 1886. évi novella olyan sebet ütött rajtunk a kinevezési rendszer reformjával, hogy azóta is attól vagyunk betegek. A hagyatéki eljárási törvény is, bármily derék munka magában, egészen más utakon jár, mint a melyek a közjegyző perenkívüli hatáskörének általunk dédelgetett ideálja felé visznek. Igazán, nem tudjuk, mi jogosítson arra a várakozásra, hogy illetékes helyen beleszándékoznak már vágni abba a nagy fába, a melylyé a mi álmaink a közjegyzői reform kérdését megnövesztették. Őszintén mondván különben aggódommal látnók, ha megtörténnék. Nem tartjuk alkalmasnak ezt az időt reá. A 74-es törvény elveinek visszafelé fejlesztésétől félnénk, attól, hogy intézményünk bürokratizálása, a bíróságtól, sőt az igazgatás közegeitől még függőbbé tétele volna e reform uralkodó jellege. Korunkban különben szintén hiányoznak az eszmék, hiányzik a lendület, a munkakedv, az összetartás, a mik nélkül nem lehet nagy dolgokat megteremteni. Azt a kérdést tehát, hogy milyen alakot, milyen arányokat öltson a reform, illetve a közjegyzői karnak ebbeli iniciatívája, nézünk szerint kár is fölteni. Nem időszerű az — hajlandók vagyunk mondani: szerencsére — illetőleg nem is jöhet kérdésbe, hogy a mai viszonyok között más, mint egy parciális reform se nem várható, se nem kívánható.

A szóban forgó tervezet különben maga is ily értelemben felelt meg a kérdésre, a mennyiben csak a helyettesítés, a képviselővé választás, az okirati kényszer és a perenkívüli hatáskörnek kiterjesztése, a bírói megbízásokban való függetenség és végre a díjreform kérdéseit vette föl szakaszai közé, megoldását adva egyúttal ezekben az előrebocsátott kérdőpontokban feltett vonatkozó kérdéseknek is.

A megoldás módjával nem értünk mindenben egyet. Ott van a helyettesítés kérdése, melyre vonatkozólag a tervezetben először merül fel konkrét alakban a párhuzamos helyettesítés eszméje. Mi a párhuzamos helyettesítést megengedhetetlen dolognak tartjuk, kifejtettük már e füzetekben bőven, hogy miért. Az okirati kényszer kiterjesztése tárgyában szintén megmondtuk már nézetünket a bemenetben említett helyen. Az okirati kényszer kiterjesztése adott körülmények között előnyös

lehet a jogszolgáltatásra, de annak valamely praktikus célhoz kell alkalmazkodnia. Semmi esetre sem szabad, hogy ez a cél a közjegyzői kenyérkérdés elintézése legyen. Azok az indokok, melyek az okirati kényszert a házastársak és jegyesek közti ügyletek tekintetében javasolják, vagy egyáltalán nem, vagy csak igen redukált mértékben forognak fenn a szülők és gyermekek, valamint testvérek és unokatestvérek vagy épenséggel a gazdák és cselédek közt (alig lesz példa rá) előforduló «oly jogügyletek kötésénél, melyeknél ingatlan javaknak egymás közt bármilyen cím alatt való átruházása vagy felosztása iránt jön létre megegyezés». A kiskorúak és gondnokság alatt állók, valamint a közintézetek, alapítványok, községek és a kincstár jogügyletei ugyanis különös hatóságok ellenőrzése alatt állanak, mi indokolná ezeknél a közjegyzői kényszert? A vakok és siketnémák tekintetében az érvényben lévő törvény sokkal terjedelmesebb okirati kényszert állapít meg, mint az, melyet szerző contemplál. Ugyanaz áll a házastársakra vonatkozó okirati kényszerről, míg a jegyeseket a tervezet meg sem említi. Az olvasni nem tudó siketek és írni nem tudó némák, szerző szerint, szintén felszabadulnának az okiratkényszer alól. Miért? Itt tehát a szerző a mai hatáskört megszorítja a helyett, hogy kiterjesztené, a nélkül azonban, hogy okát adná, holott az ilyen értelmű javaslat közjegyzők előtt nagyon erős megokolásra szorul. Azután miért mellőzte a szerző a törvénynek éles, jogásziassal egyúttal célszerű distinctióját a közjegyzői okirat, mint érvényességi föltétel és mint bizonyítási eszköz közt? Miért korlátozza egyáltalán az okirati kényszert csakis az ingatlanokat tárgyzó jogügyletekre? Ezek mind olyan kérdések, melyeknek kielégítő megfejtése előtt a tervezet által javasolt okirati kényszert semmiképen sem tekinthetjük a mai törvényes állapothoz képest haladásnak, de még csak pusztán előnyösnek sem tekinthetjük reánk közjegyzőkre nézve, a mi különben egymagában, magától értetik, nem is volna elég valamely reform megokolására. Helyeselnők a hitelesítési kényszert, bár azt csak analfabét felek okirataira nézve célozza a tervezet. Valamint jó eszmének tartjuk a peren kívüli eljárás teréről közjegyzői kézbe adni nemcsak a csődtömegek zár alá vételét és leltározását, hanem a hitelezőkkel való egyezségi eljárást is. Ebben tovább is lehetett volna menni, semmi alapos

indok nem gátolja, hogy a közjegyzőre reá bizassék a csőd-biztosítási teendők legnagyobb része, illetve a közjegyző a csődök letárgyalásával olymód bizatnék meg, mint jelenleg a hagyatékokéval, mi mellett egyes intézkedések, valamint az egész eljárásnak végleges jóváhagyása a bíróság számára maradhatna fentartva. Ugyancsak nem volna kifogásunk a közjegyzői függetlenség olyan vagy hasonló nemű továbbfejlesztése ellen, mint azt a tervezet 12. szakasza contemplálja.

A díjtörvénynek módosítása, még ha nem is terjed ki magára a rendszerre, hanem csak a díjtételekre, úgy, mint ezt a tervezet contemplálja, mindenesetre helyeslésünket bírja. A törvényes díjtételek, ahhoz nem fér kétség, avultak és méltánytalanok.

Hogy összefoglaljuk nézetünket: a tervezetet mai alakjában és szövegezésében nem tartjuk elfogadhatónak. Mindazonáltal örömmel üdvözöljük, mint egy újabb lépést a cél felé, melyet valaha mégis csak el kell érünk.

VEGYESEK.

A budapesti királyi Itélőtábla 1897. április 2-án 2054/97. sz. a. a **perenkívüli fizetések és pénzletétek** tárgyában oly értelemben határozott, hogy az esetben, ha egy fél a másik részére perenkívül fizetést akar teljesíteni, az ellenfél pedig ilyen fizetés elfogadását megtagadja, az illető az 1874. évi XXXV. t.-cikk 108. és 109. szakaszai szerint közjegyző közbenjárását tartozik igénybe venni és az összeg birói letétként való elfogadása csak akkor foghat helyet, ha az illető összegnek letétbe helyezését a fizetés elfogadásának megtagadása miatt maga a közjegyző kéri.

*

A hagyatékhoz nem tartozó, de az örökhatóság házastársa, vagy valamelyik örökös által osztály alá bocsátott ingatlan az 1894. évi X. t.-cz. fejezetében szabályozott eljárás mellett az osztályba bevonható-e, s az örökösödési bizonyítvány kiadása iránti kérvény visszautasítható-e azon okból, hogy ily ingatlan is bevonatott az osztályba?— e kérdésben a kolozsvári kir. Itélőtábla a következő, 6. szám alatt a döntvénytárba felveendő határozatot hozza:

A hagyatékhoz nem tartozó, de örökhagyó házastársa vagy valamelyik örökös által osztály alá bocsátott ingatlan az 1894. évi XVI. t.-cz. X. fejezetében szabályozott eljárás mellett is az osztályba bevonható, illetve kiegyenlítési értékül átadható.

Ebből folyóan az 1894. évi XVI. t.-cz. X. fejezetében szabályozott eljárásnak akkor is helye van, ha az örökhagyó házastársa, vagy valamelyik örökös a hagyatékhoz nem tartozó saját ingatlan részjutalékát osztály alá bocsátja s az örökösödési bizonyítvány kiadása iránti kérelem azért, mert ily ingatlan is osztály tárgyává tétetett, nem utasítható vissza, hanem az örökösödési bizonyítvány kiadása iránti eljárás folyamatba teendő és az örökösödési bizonyítvánnyal együtt az osztályt magában foglaló s az 1894. évi XVI. t.-cz. 60. §-ában körülírt alaki kellékeknek megfelelő okirat is a hagyatéki bíróság által annak idején a telekkönyvi hatósághoz átteendő. *Indokok:* Előre bocsátva azt, hogy bár az 1894. évi XVI. t.-cz. a X. fejezetben a rendes hagyatéki eljárástól eltérő, ennél gyorsabb eljárást szabályoz az esetre, ha az örökösök mind nagykorúak, de ez esetben is a rendes hagyatéki eljárásra vonatkozó alap-elvek alkalmazást találnak ott, hol a X. fejezetben foglalt s az örökösödési s hagyományi bizonyítvány specialis természetére vonatkozó szabályok azt ki nem zárják.

Az 1894. évi XVI. t.-cz. egyik főcélja az, hogy az ingatlanokra vonatkozó jogviszonyok telekkönyvileg is a tényleges állapotnak megfelelően szabályoztassanak, illetve a telekkönyvben kitüntettessenek; ez a cél lebegett, mint a törvényjavaslat indokolásából látszik, a törvényhozó előtt akkor, midőn az ingatlanokra nézve a hagyatéki tárgyalási kényszert életbe léptette. Ennek a sarkalatos alapelvnek adott kifejezést akkor, midőn a 60. §-ban azt rendeli: «ha az örökösök között az osztály oly módon jön létre, hogy az örökhagyó házastársa, vagy az örökösök közül egy vagy többen saját vagyონukat is osztály alá bocsátják vagy kiegyenlítő értékül átadják, az érdekeltek kérelmére az e tárgybeli jogügyletekről szerkesztett és bemutatott okiratokat a hagyatéki tárgyalási jegyzőkönyvhez kell csatolni . . . , a bemutatott okirat . . . alapján eszközölni telekkönyvi bejegyzés végett, a hagyatéki bíróság az átadó végzés áttételével egyidejűleg keresi meg a telekkönyvi hatóságot, hacsak az érdekeltek másként nem állapodtak meg.»

Ez esetben is a hagyatéki átadás tárgyát csupán a hagyatéki ingatlanok képezik; a hagyatéki bíróság érdemlegesen csupán ezek felett intézkedik; a létrejött szabályos egyezséget pedig egyszerűen a telekkönyvi hatósághoz átteszi.

Minthogy az 1894. évi XVI. t.-cz. X. fejezetének egyetlen intézkedése sem zárja ki a hagyatéki osztálynak a fenti módon való keresztülvitelét, a törvény ezen helyen e kérdésről egyszerűen nem intézkedik, ez esetben a joghasonlatosság szabályai az irányadók, erre való tekintettel, minthogy ezen esetre a rendes hagyatéki eljárás keretén belül az idézett 60. §. intézkedést, tartalmaz, s ezen intézkedés, mint fennebb mondva volt, ép a törvény alapelvéből folyik, az 1894. évi XVI. t.-cz. 60. §-a megfelelően alkalmazandó lesz az esetben is, midőn a X. fejezetben szabályozott eljárás mellett az örökhagyó házastársa, vagy valamelyik örökös a hagyaték tárgyát nem képező saját ingatlanait is az osztályba bevonatni akarja.

Ha tekintetbe vesszük azt a fontos körülményt, hogy a tényleges birtokos telekkönyvezéséről szóló 1892. évi XXIX. t.-cz. 2. §. 1. b) pontjának rendelkezése szerint a tényleges birtokos tulajdonjogának bejegyzése iránt való eljárás megindíthatásának egyik esete ép a hagyatéki eljárás keretén belül merülhet fel, s mint későbbi törvény, az 1894. évi XVI. t.-cz. ezt a törvényt nem módosította, hanem annak intézkedéseiben lefektetett alapelvet még tovább fejlesztette; ha tekintetbe vesszük, hogy a hagyatéki ingatlanoknak a megosztása nagyon fontos gazdasági érdekeket érint, s ha ez a X. fejezetben szabályozott eljárásnál a fenti esetben kizárva lenne s csupán az örökösödési bizonyítvány áttétele után a felek a telekkönyvi hatóságnál kérelmezhetnék az osztály telekkönyvi keresztülvitelét, az osztály megejtése igen sok esetben lehetetlenné válnék, mert időközben egy harmadik személy a hagyatéki ingatlanra, vagy az örökös által osztály alá bocsátandó ingatlanra jogokat szerezhetne, mi által az osztályhoz az ő hozzájárulása is megkivátnának; ha figyelembe vesszük azt, hogy a felek az osztály megejtése után az ingatlanokat rendesen tényleges birtoklásukba veszik, a törvényhozás saját alapeszméjével jutott volna ellenmondásba, ha az örökösödési bizonyítvány kiadását a fenti esetre kizárni akarta volna.

Hogy ez nem volt a törvényhozó intentiója, kitűnik abból,

hogy az örökösödési eljárási törvény 103. §-a szerint az esetben, ha a hirdetményi határidő alatt az ingatlanokra igény jelentetett be, a hagyaték tárgyalását rendeli el, így ezen rövidebb hirdetményi eljárás mellé subsidiariter odaállítja a rendes eljárást.

A rendes hagyatéki tárgyalás specialis célját ugyanis az képezi, hogy a fontosabb érdekek megóvassanak, minő a kiskorúaknak érdeke; a X. fejezet bevezető §-ának ad kifejezést (98. §.), «ha azok, a kiket öröklési igény illet, mindnyájan korlátlan cselekvési képességgel bírnak, öröklési igényeikre nézve, hivatalos eljárás nélkül is megegyezhetnek s *az osztályt megállapíthatják*»; ha tehát a törvény a teljes korú, illetve önjogú feleknek módot nyújtott arra, hogy az osztályt megállapíthassák, mindenesetre az eszközöket is megkívánta adni s nem kívánta kizárni azt, hogy a törvény X. fejezetében szabályozott eljárás mellett a hagyatékhoz nem tartozó, de az örökös házastársa, vagy valamelyik örökös által osztály alá bocsátott ingatlan az osztályba bevonassék s nem kívánhatta a nagykorú örökösöktől megvonni azon jogot, a mely a rendes eljárás szerint, gyámhatósági jóváhagyás mellett, oly örökösödési ügyben is meg van engedve, melyben kiskorúak is érdekelve vannak.

Ezek folytán a 436/1897. I. szám alatti jogesetből folyólag a fennebbi határozatot kimondani kellett.

Kelt Kolozsvárt, a királyi Itélőtáblának 1897. évi márczius hó 31-én tartott tanácsülésében.

★

Abban a kérdésben, hogy a **késedelmes árverési vevő ellen elrendelt újabb árverés ellenében utóajánlatnak van-e helye**, a maros-vásárhelyi és a nagyvárad kir. itélőtáblák ellentétes értelmű határozatot, illetve döntvényt hoztak. A maros-vásárhelyi tábla kimondotta és határozattárba felvétetni rendelte a következő határozatot:

A késedelmes árverési vevő ellen az 1881. évi LX. t.-cz. 185. §-a alapján elrendelt és megtartott újabb árverés ellenében utóajánlatnak nincs helye. Indokok: Az utóajánlat intézménye és az utóajánlat alapján foganatosítandó árverés módzatai az 1881. évi LX. t.-cz. 187. §-ában, az alapárverés feltételeinek teljesítésében késedelmes vevő ellen elrendelendő árverés szabályai ugyan annak a törvénynek 185. §-ában vannak meghatározva

A hivatkozott 187. §-nak kifejezett rendelkezése értelmében utóajánlat alapján újabb árverés csak a megtartottnak hatályon kívül helyezésével rendelhető el, miből következően az utóajánlat alapján elrendelt árverés *teljesen új árverés*; a 185. §-ban szabályozott és a késedelmes árverési vevő irányában vezetendő árverés ellenben egy más jogerős alapárverés létezését feltételezi, ez tehát ennek megfelelően *újabb árverésnek* van minősítve.

Ez ellentétből nyilvánvaló — de a törvény ily célzata annak vonatkozó indokaiból is kitűnik — hogy midőn a 187. §. értelmében utóajánlat csak a vonatkozó előbbi árverés hatályon kívül helyezésével fogadható el: utóajánlatnak csak akkor lehet helye, mikor még jogérvényesen hatályban maradt árverés nem létezik, de ki van zárva minden oly esetben, mikor egy előbb foganatosított árverési cselekmény már jogerőre emelkedett és hatályban maradt, ki van zárva tehát a 185. §. értelmében elrendelt és foganatosított újabb árverés ellenében is.

E megállapítás helyességét hatályosan támogatja a végrehajtási törvény 185. §-ának első bekezdése és a 186. §-ának az az intézkedése is, hogy a késedelmes árverési vevő bánatpénzét feltétlenül elveszti, sőt esetleg az árkülönbötet is megtéríteni köteles, mert ezek a rendelkezések a 187. §-ának intézkedéseivel, különösen azzal, mely szerint az ott szabályozott árverés új árverésképpen jelentkezik, különben nem volnának összeegyeztethetők. De nem szolgálhat az ellenkező feltevés támogatására az sem, hogy az újabb árverésre vonatkozóan utóajánlatnak meg nem engedése a törvényben kifejezést nem nyert, mert az említett törvényszakaszok kiemelt rendelkezéseire figyelemmel ez szükséges nem volt, sőt ellenkezően, a mennyiben az czéloztatott volna, épen a megengedés kifejezett kijelentése volt volna a törvénybe felveendő.

Ezeknél fogva az elbírálás tárgyául szolgált kérdésnek a rendelkező részben kifejezett értelemben eldöntése, az előadott alapon történt mérlegelés okszerű következménye.

Kelt Maros-Vásárhelyen, a kir. Itélőtábla I. polgári tanácsának 1897. évi márczius hó 11-ik napján tartott üléséből.

★

A nagyvárad királyi Itélőtábla ellenben I-ső számú polgári döntvényével kimondotta, hogy:

Ha az árverési vevő az árverési feltételeknek eleget nem tett, s e miatt az 1881. évi LX. t.-cz. 185. §-a alapján a telekkönyvi hatóság újabb árverést rendelt el, a megtartott újabb árverés után a 187. §-ban szabályozott utóajánlatnak helye van. Indokok: Az 1881. évi LX. t.-cz. 187. §-ának első bekezdése szerint utóajánlatnak árverés után van helye, de nincs meghatározva az, hogy csak a 170. §-ban körülírt árverés után.

Ellenben a 187. §. utolsó bekezdésében ki van mondva, hogy az utóajánlat folytán megtartott újabb árverés után további utóajánlatnak helye nincs.

A 185. §-ban pedig a vevő késedelme miatt elrendelt árverés majd újabb árverésnek, majd csak árverésnek van nevezve, és így nem lehet a 187. §. első bekezdésében említett árverés alatt kizárólag csak a 170. §-ban körülírt árverést érteni.

Még pedig annál kevésbé, mert a törvény a 176. §. értelmében alkalmazott és a 179. §. értelmében megsemmisített árverések után elrendelt árveréseket is majd «újabb árverés», majd csak «árverés» névvel nevezi.

Pusztán az által tehát, hogy a 187. §. első bekezdésében nincs kimondva az, hogy utóajánlatnak nemcsak árverés, de újabb árverés után is helye van, a vevő késedelme miatt elrendelt és megtartott újabb árverés után az utóajánlat kizártnak nem tekinthető.

És így a 187. §. első bekezdésében említett árverés alatt érteni kell mindazokat az árveréseket, a melyekre nézve az utóajánlat világosan kizárva nincs.

Világosan pedig az utóajánlat a 187. §. utolsó bekezdése szerint csak akkor van kizárva, ha azt az utóajánlat folytán megtartott újabb árverés után adnák be.

A 185. és 187. §-okban körülírt újabb árverések azonban nem azonosak és így a 185. §. értelmében megtartott újabb árverés után helye van az utóajánlatnak.

Támogatja ezt a felfogást a 187. §. elhelyezése is, mert az utóajánlatra vonatkozó szabályok a törvényben a vevő késedelme miatt tehető intézkedések után következnek, jóllehet a helyes törvénybeosztás szerint ennek megfordítva kellene lenni akkor, ha az utóajánlatról szóló szabályok a vevő késedelme miatt elrendelt árverésre nem vonatkoznának.

De nem gátolják az utóajánlat elfogadását a 185. §-nak a

késedelmes vevő javára és a 186. §-nak az ő terhére szóló rendelkezései, valamint a 187. §-nak az a rendelkezése sem, hogy az utóajánlat elfogadása folytán az előbbi árverést hatálytalannak kell nyilvánítani.

Nem gátolják azért, mert a 185. §-nak az a rendelkezése, mely szerint a késedelmes vevő az árverés megkezdéséig a korábbi árverés feltételeinek eleget tehet és ezáltal újabb árverés megtartását megakadályozhatja, kizárólag arra az egyetlen árverésre vonatkozik, a melyet az ő késedelme miatt rendeltek el. Ez olyan kivételes jog, a melyet egy későbbi árverésre, a melynek okát már nem a vevő késedelme képezi, kiterjeszteni nem lehet. Még pedig azért nem, mert a 185. §. rendelkezése kiterjesztő magyarázatot nem enged, és mert a késedelmes vevő a 185. §. értelmében elrendelt árverés megkezdésével vevő lenni megszűnt, és ő többé nem a vételárral tartozik, hanem tartozik a 186. §. értelmében az esetleges különbözeti összeggel. — Ő tehát ezentúl már csak a különbözet megtérítésére kötelezett fél, és ez a kötelezettsége nem változhat át ismét vételárfizetési kötelezettséggé pusztán az által, hogy az újabb vételár megváltozik és a 185. §. értelmében megtartott újabb árverést a 187. §. szerint az utóajánlat elfogadása folytán hatálytalannak kell nyilvánítani, mert a 187. §. rendelkezése értelmében ez a hatálytalanítás kizárólag csak az újabb árverés tényére, de nem a késedelmes vevő vételárfizetési mulasztására és nem az ebből származó kötelezettségeire vonatkozik.

Kitűnik ez abból is, hogy például abban az esetben, ha a késedelmes vevő az ingatlant 1000 forintért vette meg és az a késedelme miatt megtartott árverésen 1500 forintért kelt el, az utóajánlattevő pedig 1650 forintot ajánl, a késedelmes vevő mások jogát az igazság ellenére sérthetné akkor, ha az 1000 forint lefizetése által az eljárást megszüntethetné.

Ehhez pedig a törvény jogsegélyt nem adhat és nem állapít meg ilyen jogot a kir. curiának II. polgári döntvénye sem, mert abban nem erről az esetről, hanem az első árverés után tett utóajánlatról és a végrehajtást szenvedőnek ott gyakorolható, de az első árverés megtartása által változás alá nem esett fizetési kötelezettségéről és erre vonatkozó jogáról van szó.

Ha azonban ki van zárva a késedelmes vevő vételárfizetési

joga az utóajánlat folytán tartott árverésen egy esetben, úgy ki kell zárva lenni annak máskor is; tehát akkor is, ha az ingatlan a vevő késedelme miatt tartott árverésen olcsóbban kelt el, mint a mennyiért azt ő megvette.

A késedelmes vevő kötelezettsége pedig az utóajánlat elfogadása folytán ebben az esetben is csak csökkenhet, és így a 186. §. rendelkezései az utóajánlat elfogadását az ő érdekében sem gátolják.

Kelt Nagyváradon, a kir. ítélőtáblának 1897. évi márczius hó 27-én tartott polgári teljes ülésében.

★

Hasonlóan ellentétes ítélőtáblai döntvényekre adott alkalmat az a kérdés, **hogy a végrehajtási eljárásban, ide nem értve a végrehajtási eljárás folyamán felmerülő pereket tartoznak-e a felek ügyvéd által képviseltetni magukat, ha a végrehajtási ügyben a kir. törvényszék van hivatva intézkedni.**

A pozsonyi kir. Itélőtábla kimondotta a döntvénytárba 2. szám alatt fölvevett következő határozatot:

A végrehajtási eljárásban általában, — az annak folyamán felmerülő pereket kivéve, — a felek magukat ügyvéd által képviseltetni nem kötelesek és mindennemű beadványaitat ügyvédi ellenjegyzés nélkül nyújthatják be. Indokok: A peres feleknek ügyvéd által való képviseltetésére vonatkozólag a jelenleg hatályban lévő törvények közül, és pedig a sommás eljárásban az 1893. évi XVIII. t.-cz. 14. §-a, a rendes eljárásban pedig az 1881. évi LIX. t.-cz. 12. §-a intézkedik általánosságban.

A sommás eljárásban az 1893-ik XVIII. t.-cz. 14. §-a világosan kimondja, hogy sem a peres, sem a végrehajtási eljárásban az ügyvédi képviselet nem kötelező és a felek a kérelmeiket és nyilatkozataikat tartalmazó beadványokat az 1868. évi LIV. t.-cz. 167., 168. §-ainak megfelelő alakban vagy szabályszerűen hitelesítve, maguk is benyújthatják.

A rendes eljárásban, a mely alatt a jegyzőkönyvi tárgyalás is értetik, az 1881. évi LIX. t.-cz. 12. §-a kifejezetten csakis a peres eljárásra nézve írja elő az ügyvédi kényszert, e rendes peres eljárásból kifejlő vagy a kir. törvényszéknél előforduló egyéb végrehajtási eljárásban azonban az ügyvédi képviseletnek kötelező vagy nem kötelező volta tekintetében kifejezett ren-

delkezést nem tartalmaz, és így ennek hiányában a kérdéses eljárásban követendő mód csak a törvényhasonlatosság alapján és a törvénymagyarázat útján állapítható meg.

Kétségtelen, hogy az ügyvédi kényszer az egyén személyes cselekvési képességének korlátozása és azért ez a korlátozás csak ott volt alkalmazható, hol a törvény ez irányban határozottan intézkedik.

Minthogy pedig az 1881. évi LIX. t.-cz. 12. §-a kifejezetten csak peres eljárásról szól, a perenkívüli eljárásról azonban nem, és minthogy a törvénynek megszorító vagy kivételes intézkedése mindig szigorúan magyarázandó, az idézett törvényszakasz az ügyvédi kényszert illetően a perenkívüli eljárásra, melyhez a végrehajtási eljárás is tartozik, ki nem terjeszthető és pedig már azért sem;

mert a kifejtettek szerint ez irányban határozott törvényes rendelkezés nem létező, az ügyvédi kényszernek attól való függővé tétele, vajjon a végrehajtási eljárás járásbíróság vagy törvényszék előtt folyik, a szükségszerűség szempontjából sem indokolható, midőn a végrehajtási eljárás egy és ugyanaz, akár tartozék az eljárás a törvényszékhez, akár a járásbírósághoz, és midőn a végrehajtási eljárás esetleges bonyolultsága is, magától a végrehajtás természetétől és minőségétől, nem pedig annak milyennemű perből származásától függ.

Kelt Pozsonyban, 1896. december hó 15-én, a pozsonyi kir. ítélőtáblának teljes üléséből.

★

Ellenben a szegedi kir. ítélőtábla e kérdésben a következő, a döntvénytárba 3. sz. a. fölvenni rendelt határozatot hozta:

A végrehajtási eljárásban, ha a végrehajtási ügyben a kir. törvényszék van hivatva intézkedni s a kir. törvényszék nem mint a végrehajtás foganatosítására megkeresett telekkönyvi hatóság jár el, a feleknek magukat ügyvéd által kell képviseltetniök. Indokolás: A törvénykezési rendtartásról szóló 1868. évi LIV. t.-cz. abban az időben, midőn az a 85. §-ban a felek képviseltetéséről rendelkezett, a végrehajtási eljárás szabályait is magában foglalta.

A törvénynek az a beosztása, hogy a második cím harmadik fejezetében előbb általában a képviselet, utóbb pedig az

előző címekkel összefüggően a nyolczadik cím alatt a végrehajtást szabályozta, s az eljárás némely eltérő módjáról csakis a kilencedik cím alatt intézkedik, azt tünteti fel, a mi a fennállott semmitőszéknek 1876. évi november hó 28-ik napján 19.911. szám alatt kelt teljes ülési megállapodásában is kifejezésre jutott, hogy az 1868. évi LIV. t.-cz. 85. §-ának rendelkezése a végrehajtási eljárásra is kiterjedt.

Ha pedig ez így volt, akkor az 1881. évi LIX. t.-cz. 12. §-a rendelkezésének is ki kell terjedni a végrehajtási eljárásra, mert ez a szakasz az 1868. évi LIV. t.-cz. 85. §-a helyett vétetett fel a törvénybe.

Azzal, hogy jelenleg a végrehajtás többé nem a törvénykezési rendtartásban, hanem külön törvényben van szabályozva, az 1881. évi LIX. t.-cz. 12. §-ának a végrehajtási eljárásra is kiterjedő hatálya meg nem szűnt.

Ezt mutatja a két törvény közt általában létező szerves összefüggés, mely különösen abban is jelentkezik, hogy az 1881. évi LX. t.-cz. 34. §-a a felfolyamodásra nézve a törvénykezési rendtartás általános rendelkezéseire utal, és hogy a sommás és rendes perekből eredő végrehajtási ügyekben a végrehajtási eljárásról szóló törvény mindaddig, míg az ügy a végrehajtás foganatosítására hivatott bírósághoz át nem tétetik, az eljárás nemének a megkülönböztetését fentartja.

Így, míg a rendes perekben a végrehajtás elrendelését az 1881. évi LX. t.-cz. 6. §-a értelmében mindig írásbeli beadványban kell kérni, addig sommás perekben a 7. §. értelmében ingatlanokra vezetendő végrehajtás kivételével, a végrehajtás elrendelése szóval is kérhető. Ilyen megkülönböztető rendelkezést tartalmaz ugyanama törvénynek 10 §-a, a 236. §. negyedik bekezdése, a 249. és 251. §., valamint a 2. §. által fentartott 1874. évi XXXV. t.-cz. 116. §-a, melyekben az eljárásra hivatott bíróság minőségéhez képest a feleknek szükséges meghallgatása czéljából sommás vagy jegyzőkönyvi tárgyalás tartása rendeltetik.

A jegyzőkönyvi tárgyalás pedig, melyről a végrehajtási törvény rendelkezik, ha mindjárt nem is peres tárgyalás, még sem lehet más, mint az a jegyzőkönyvi tárgyalás, melyet az 1868. évi LIV. t.-cz. 144. §-a a rendes eljárás egyik ágaként jelöl meg. Ez kitűnik nemcsak abból, hogy az 1881. évi LX. t.-cz.

10. és fennebb megjelölt szakaszai a jegyzőkönyvi tárgyalást a sommás tárgyalással szembeállítják, nemcsak abból, hogy a végrehajtási eljárásban a jegyzőkönyvi tárgyalás külön szabályozva nincs, de különösen abból, hogy a felek a kir. törvényszék előtt közvetlenül szóval a végrehajtási eljárás során sem tárgyalhatnak, hanem csakis a pertárban, a mi pedig a rendes eljárásnak egyik megkülönböztető fővonása.

A sommás és rendes perekből eredő végrehajtási ügyekben tehát az eljárás nem mindenben egy és ugyanaz, hanem a peres eljárásban előforduló sommás és rendes eljárásbeli megkülönböztetés átvonul a peres eljárással szerves összefüggésben álló végrehajtási eljárásra is, és ekként, valamint a perbeli rendes eljárásban az 1881. évi LIX. t.-cz. 12. §-a értelmében, úgy a végrehajtási eljárásban is — mely a kereset folytán keletkezett törvénykezési cselekményeknek utolsó alkatrésze — mindaddig, míg a végrehajtási ügy a kir. törvényszéknél van folyamatban, a feleknek magukat ügyvéd által kell képviseltetniök.

Kelt Szegeden, a kir. ítélőtáblának 1897. évi április hó 24-ik napján tartott polgári teljes üléséből.

★

A végrehajtási törvény 192. szakaszának b) pontjában említett kamatok kiszámításáról és kapcsolatos kérdésekről.

A kir. igazságügyminister felmerült eset alkalmából a végrehajtási eljárásról szóló 1881: LX. t.-cz. 192. §-ának b) pontjában említett s a bírói árverések napjától tovább folyó kamatoknak ki által és miként leendő kiszámítása, valamint az ezzel kapcsolatos kérdések tárgyában az egyik kir. ítélőtábla elnökéhez intézett rendeletében a következőleg nyilatkozott:

Az a kérdés, hogy az 1881: LX. t.-cz. 192. §-ának b) pontjában említett kamatok mely hatóság által és mely időpontig számítandók ki, az utóbb jelzett vonatkozásban a törvény mikénti alkalmazásának körébe vág s a feleknek e részben okozott netáni sérelem esetleg a rendes jogorvoslat útján hárítható ugyan el, mindamelllett a nélkül, hogy e részben kötelező utasítást óhajtanék adni, indítatva érzem magamat, Méltóságod figyelmét a következőkre irányítani:

A végrehajtási törvény 194. §-ának második bekezdése

szerint a kielégítési alapot a vételári összeg és az ez után járó folyó kamatok képezik, melyeket a sorrendi tárgyalás alkalmával a bíróság számítsa ki megközelítőleg. A vételár után folyó letéti kamatoknak végleges kiszámítása az 1881. évi 39,425. sz. a. kelt I. M. rendelet 16. §-ának végpontja értelmében az adóhivatal kötelessége.

Más tekintet alá esnek a jelzálogos hitelező tőkekövetelése után a végrehajtási törvény 192. §-ának *a)* és *b)* pontja szerint az árverés napjától visszszámított három éven belül eső időre járó, valamint az árverés napjától tovább folyó kamatok, melyek az említett kielégítési alappal szemben a tőkével egy összegben sorozandók és fizetendők ki. Ezeknek a kamatoknak kiszámítása a bíróság feladata. Ugyanis utalványozás esetében a végrehajtási törvény 201. §-a szerint a kifizetendő vagy tovább letétben tartandó követelést összeg szerint, tehát a tőke, kamat és költség címen járó összeget összefoglaltan, kell a bíróságnak meghatározni s ez a szabály csak annyiban módosul, a mennyiben oly esetben, midőn résztörlesztésül a vételárnak (kielégítési alapnak) összeg szerint meg nem határozható maradványa utalványoztatik, a kifizetendő összeg számszerű meghatározása mellőzendő, de a résztörlesztés tárgyát képező követelés (tőke, kamat, esetleg költség) egy összegben való pontos meghatározása ekkor sem maradhat el. Önként értetik, hogy oly esetben, midőn a kielégítés nem utalványozás, hanem közvetlen kifizetés útján történik, a tőkekövetelések járulékainak pontos kiszámítása szintén nem az adóhivatal kötelessége.

A további kérdés az, mely időpontig számítandók a kamatok.

A mi a jelzálogos tőke után az árverés napjától tovább folyó kamatokat illeti, ezekre vonatkozóan a törvény kifejezetten nem rendelkezik ugyan, kétséget nem szenved azonban, hogy a szóban forgó kamat nem számítható hosszabb időre, mint utalványozás esetében az utalványozó végzés meghozatalának napjáig; mert a végrehajtási törvény 201. §-a szerint az utalványozás a kifizetés egyik módja és mert már az utalványozáskor kell megállapítani a kifizetendő összeget, s esetleg az eredeti okiratra rájegyezni az utalványozás által teljesített fizetést. Az, a mit a hitelező az utalványozás utáni időre kap, azt már nem a kielégítési alappal szemben, mint a tőke után járó és a tőkével

egyenlő sorrendben kielégítendő kamatot, hanem a letétet kezelő államkincstárral szemben mint letéti kamatot követelheti, a részére számszerűleg meghatározva kiutalt egész összeg után ez 1882. évi 22,021. sz. a. kiadott igazságügyministeri rendelet (Rendeletek Tára 787. lap) második bekezdésében megjelölt időpontig.

Ennek megfelelően a kielégítési alaphoz a vételárnak csakis a kiutaló végzés meghozatalának napjáig folyó letéti kamatai volnának számítandók, míg a további időre járó letéti kamatok az egyes kiutalt összegek után, az ezen összegek felvételére jogosultak részére külön-külön számítandók és fizetendők ki.

Azt az óhajtást, hogy az adóhivatalnak előbb küldessék meg a már jogerőre emelkedett kiutaló végzés és csak azután értesíttessenek a felek ennek megtörténtéről, az 1892. évi 22,021. sz. I. M. rendelet harmadik bekezdésében foglalt rendelkezés figyelembe vétele mellett nem tartom teljesíthetőnek, mert a jogerőre emelkedett kiutaló végzésnek az adóhivatal részére, a jogerőről értesítő végzésnek pedig a felek részére leendő külön kiadmányozása a kezelési teendők szaporításán kívül esetleg zavarokra is adhatna alkalmat, és mert csupán a letéti kamat kiszámításáról lévén szó, az adóhivatalnak teendői alig vesznek igénybe oly sok időt, hogy a kifizetés körül fennakadásnak kellene beállania.

Végül arra a kérdésre vonatkozólag, hogy a vételár-felosztási tárgyalásoknál a már sorozott követelésekről szóló adósági okiratokat a bíróság vagy az adóhivatal vonja-e be a felektől, a végrehajtási törvény 201. §-ának első bekezdése kétséget nem hagy fenn.

E szerint ugyanis az illető jogosított azon eredeti okiratot, melyre a fizetés feljegyzendő, ha azt a sorrendi tárgyalásnál be nem csatolta, a telekkönyvi hatóságnál beadni köteles. Azok a telekkönyvi hatóságok tehát, melyek az ily okiratok bevonását a fizetést teljesítő adóhivatalra hárítják, a törvény ellenére járnak el.

Nem helyeselhető azoknak a telekkönyvi hatóságoknak az eljárása sem, a melyek a jelentés szerint a vételár-felosztást, illetve kifizetést mindig birói kiküldött vagy kir. közjegyző által eszközöltetik. Mert a törvény 201. §-ának utolsó bekezdése ezt az eljárást csak akkor engedi meg, ha a körülmények

igénylik, tehát a kiutalványozás útján eszközendő kifizetés rendes szabályától fontosabb ok miatt el kell térni, nevezetesen akkor, ha a kifizetés utalványozás által czélszerűen nem eszközölhető. (19,085/97. I. M. sz.)

★

A belügyi és igazságügyi kir. ministerek 8335/1897. I. M. számú rendelete, a haláleset-felvételnek és hagyatéki leltárnak a gyámhatósággal közlése tárgyában.

Az örökösödési eljárásról szóló 1894: XVI. t.-cz. 50. és 48. §. és az e törvény végrehajtása tárgyában 1895. évi 43,194. I. M. sz. a. kiadott belügyi és igazságügyi miniszeri rendelet 23. és 58. §§-ai értelmében a haláleset-felvételt és hagyatéki leltárt oly esetben, ha kiskorú, vagy gondnokság alá helyezett személy van érdekelve, két példányban kell felvenni és az egyik példányt a bíróságnak, a másik példányt pedig a gyámhatóságnak kell megküldeni.

A végből, hogy ellenőrizhető legyen, vajjon a haláleset-felvevő, illetőleg a leltározó közeg azokban az esetekben, a melyekben a haláleset-felvételi ív és a hagyatéki leltár egyik példányát a gyámhatóságnak megküldeni köteles, erre vonatkozó kötelességét pontosan teljesíti-e, az 1895. évi 43,194. I. M. szám alatt kiadott bel- és igazságügyminiszeri rendelet kiegészítéséül a következőket rendeljük:

1. A halálesetet felvevő, illetőleg a leltározó közeg köteles az említett esetekben a haláleset-felvételnek és leltárnak a bíróság részére szóló példányát, mint «Első példány»-t, a gyámhatóság részére szóló példányt pedig, mint «Másod példány»-t megjelölni és a bíróság részére szóló példányon megjegyezni, hogy a másodpéldányt mikor és mely árvaszéknek küldte meg?

2. A bíróság minden esetben győződjék meg arról, vajjon kiskorú vagy gondnokság alatt lévő személyek vannak-e érdekelve és ha azt találja, hogy megfelelő esetben a haláleset-felvételi íven, illetőleg a leltáron a másodpéldánynak a gyámhatósághoz történt megküldése feljegyezve nincsen, a halálesetet felvevő, illetőleg a leltározó közegét külön jelentés tételére hívja fel. Mulasztás esetében a bíróság az 1894: XVI. t.-cz. 20. és 48. §§-ai és az 1895. évi 43,194. I. M. sz. a. kiadott bel- és igazságügyminiszeri rendelet 24. és 59. §§-ai értelmében intézkedik.

3. Ha az örökhagyó kiskorú, vagy gondnokság alatt lévő személy hátrahagyásával halt el s a bíróság az 1894: XVI. t.-cz. 2. §-ának utolsó bekezdése értelmében az örökösödési eljárásnak hivatalból való megindítását vagyon hiánya miatt mellőzi: erről az illetékes gyámhatóságot is kell értesítenie.

4. Oly esetben, midőn a haláleset-felvételi ív, illetőleg a

leltár első példányán fel volt ugyan jegyezve, hogy a másodpéldány a gyámhatósághoz elküldetett, de a gyámhatóság arról értesíti a bíróságot, hogy a haláleset-felvételi ív, illetőleg a leltár másodpéldányát nem kapta meg: a bíróság a haláleset-felvétel, illetőleg a leltár másod példányának a gyámhatósághoz megküldéséről intézkedik és a mulasztó közeg ellen eljár.

5. Érintetlenül marad az 1895. évi 43,194. I. M. sz. a. kiadott bel- és igazságügyminiszeri rendelet 58. §-ának azon rendelkezése, mely szerint a bíróság meghagyására, illetőleg megkeresésére felvett leltárt minden esetben csak egy példányban kell felvenni és a gyámhatósággal közlendő hivatalos másolatot a bíróság készíti el. Ebben az esetben tehát a fenti rendelkezéseket nem kell alkalmazni.

Kelt Budapesten, 1897. évi január 26-án.

★

A kir. igazságügyminiszernek 11,913/1897. I. M. számú rendelete a hagyatéki iratok állandó őrizete iránt kibocsátott 16,000/1897. számú belügyminiszeri körrendelet közlése tárgyában.

Abban a kérdésben, vajjon az örökösödési eljárásról szóló 1894: XVI. t.-cz. szerint tárgyalt azokra a hagyatékokra vonatkozó iratokat, melyekben gyámhatóság alatt álló személyek vannak érdekelve, a bíróság vagy a gyámhatóság őrizze-e, a magy. kir. belügyminister úr velem egyetértőleg valamennyi vármegyei és városi közigazgatási bizottsághoz 1897. évi február hó 14-én 16,000 szám alatt körrendeletet bocsátott ki, a melyet a kir. bíróságokkal az alábbi lenyomatban közlök.

Kelt Budapesten, 1897. évi márczius hó 19-én.

★

Melléklet a kir. igazságügyminiszernek 11,913/1897. I. M. számú rendelethez: A m. kir. belügyminiszernek 1897. évi február hó 14-én 16,000 sz. a. valamennyi vármegyei és városi közigazgatási bizottsághoz intézett körrendelete az örökösödési eljárásról szóló 1894: XVI. t.-cz. szerint tárgyalt oly hagyatékokra vonatkozó iratok állandó őrizete tárgyában, a melyekben gyámhatóság alatt álló személyek vannak érdekelve.

Az örökösödési eljárásról szóló 1894. évi XVI. t.-cz. életbe lépte után ismételve merültek fel oly esetek, hogy a kir. járásbíróságok által az idézett törvénycikk alapján folyamatba tett azon hagyatéki iratainak, a melyekben gyámhatóság alatt álló személyek vannak érdekelve, a bírói átadó végzés meghozatala után állandó őrizet és használat végett áttételét kérték egyes árvaszékek.

Az e tekintetben követendő eljárásban tájékozás végett a m. kir. igazságügyminister úrral egyetértőleg, a következőket jelentem ki:

Az 1890. évi április hó 25-én 15,340. sz. a. kibocsátott igazságügyministeri körrendelet (Rendeletek Tára 1890. évfolyam 82. szám) kifejezetten az 1877:XX. t.-cz. 243. §-a alapján árvaszékileg tárgyalt hagyatéki ügyek tekintetében rendelkezett akképen, hogy a birói eljárás befejezte után a hagyatéki iratok állandó kezelés és megőrzés végett a gyámhatósághoz teendők át.

Ez a rendelet, minthogy az 1894. évi XVI. t.-cz. értelmében az árvaszék semmiféle hagyatékot nem tárgyal többé, az 1894. évi XVI. t.-cz. életbeléptetésével az ezen törvény értelmében tárgyalt ügyeket illetőleg hatályát veszítette.

A bírósági iratok csakis bíróságnál őrizhetők, minélfogva az árvaszék oly hagyatéki iratoknak, a melyekben az árvaszék gyámhatósága alatt álló kiskorúak vagy gondnokoltak vannak érdekelve, állandó őrizet végett áttételét nem igényelheti, hanem a mennyiben a hagyatéki iratokra szüksége lenne, azoknak átküldése végett esetről esetre kell az illető kir. járásbíró-ságot megkeresnie.

Ezeket a közigazgatási bizottsággal tudomás végett és oly felhívással közlöm, hogy a jelen rendeletemről a vármegyei (városi) árvaszéket (a rendezett tanácsú városok és gyámhatósági jog gyakorlatával felruházott községek árvaszékeit) mihez-tartás végett értesítse.

Kelt Budapesten, 1897. évi február hó 14-én.

★

Új közjegyzőség. Az igazságügyi m. kir. minister f. évi márczius 28-án kelt rendeletével Kún-Szt.-Miklós székhelylyel a kecskeméti kir. törvényszék kerületéhez tartozó kún-szt.-miklósi járásbíró-ság területére új kir. közjegyzőséget szervezett.

